

Gam

Göteborg
 Göteborg 85
 Bergsjön
 Grotta och odlings-
 rösen
 Inv. nr. 48746

Göteborgs stadsmuseum
Arkeologisk arkivrapport
Nr 1965:12

Ark. Ark. Gög. Kom.

GÖTEBORGS STADSMUSEI
BIBLIOTEK

494/68

Inv.nr. 48746

GÖTEBORG 85

Rapport över undersökning av fornminnesinventeringens nummer 21:440, Bergsjöområdet inom Göteborgs stad.

Göteborgs Arkeologiska Museums bedömning: Grotta och odlingsrösen (eventuellt gravar).

Läge och beskrivning:

Fornlämningen 21:440 är belägen på stadsäga nr 12310 inom Göteborgs stad. Den ligger i en brant bergvägg som i NO begränsar en mindre med tät granskog bevuxen dalgång med huvudriktning i NV - SÖ, (ritning 1). Denna dalgång visar spår av gammal odling eventuellt röjning för bete (12 odlingsrösen är belägen strax utanför grottan - se nedan) och mynnar ut i en större N - S gående dalgång med en numera utdikad mosse. Grotta (abri) c:a 5 m lång och 1 - 2 m djup bildad genom att större block brutits loss ur berggrunden och blivit liggande framför den urholkning i bergväggen som sålunda bildats. Berggrunden utgörs av en mycket grovkornig ögongnejs. Botten i grottan var täckt av ett lager barr och förna och invid ett av de lössprängda blocken fanns ett förråd av torr ved. Inga tecken på att grottan utgjorde en fornlämning iaktogs.

Grävningstid och arbetsstyrka:

Grävningstid: 20 - 30 april 1965 parallellt med anläggningarna 21:440/2-4 och 21:410/2. Undersökningen utfördes av Göteborgs Arkeologiska Museum. Arbetet leddes av fil.kand. Kjerstin Cullberg. I övrigt deltog fil.stud. Johan Wigforss. Arbetare från Göteborgs stads Gatukontor var herrar Einar Ögren, Roland Nilsson, John Ivarsson, Gösta Olsson och Sten Wikström. Undersökt yta: c:a 18 m²

Arbetstid i fält: 71 arkeologtimmar,

231 grovarbetstimmar (sammanlagd tid för anläggningarna 21:440, 21:440/2-4 och 21:410/2).

Arbetsbeskrivning:

Efter förberedande fotografering (foto 1) drogs ett c:a 0,4 m brett schakt i riktning SO - NV från en punkt c:a 5 m från grottöppningen och in mot denna. Genom utrymmet inne i grottan drogs en profil ungefär i NNV - SSO. Områdena V och Ö om profilen genomgrävdes skiktvis ner till berggrunden. Utanför och kring blocken i grottöppningen genomgrävdes likaledes skiktvis ett område c:a 0,6 - 1 m brett. Kontinuerlig fotografering under utgrävningen. Profilen i schaktet och i grottan beskrevs och jordprover och ett kolprov togs.

Grävningssiakttagelser:

Grottan var täckt av ett tjockt lager av barr och förna c:a 0,1 - 0,15 m tjockt (lager 1) i profilen i grottans södra del var detta lager ända upp till 0,25 - 0,30 m. Under förnan vidtog ett troligen av vittrings-

grus genomsatt blekjordslager (lager 2) c:a 0,1 m tjockt varunder följde ett 0,3 - 0,4 m tjockt sotigt och humusbemängt molager, som utgjorde ett kulturlager (lager 3). Detta kulturlager var tydligast utanför grottan i SÖ strax utanför lilla blocket. Överst i lager 3 fanns i N intill bergväggen en småstenspackning med delvis skörbränd sten 0,08 - 0,15 m stora (foto 2). Här togs kolprov Fynd 10. Småstenspackningen var mot S utan klar begränsning. Kol fanns bland stenarna i småstenspackningen och även i den övriga delen av kulturlagret i grottans mitt ända ner till 0,7 m under markytan. Underst i kulturlagret i grottans Ö del framkom 4 flintskärvor varav 1 fragment av ett slipat föremål. Mitt i grottan låg ett c:a 1 m långt block, som stack upp ovan markytan. Det kolfläckiga kulturlagret fortsatte under blocket och även under enstaka 0,1 - 0,25 m stora på olika nivåer liggande stenar. I kulturlagret c:a 40 cm under markytan gjordes fynd av 2 fragment av kritpipa (?) Fynd 11. I V mellan den nerrasade på kant stående hällen och berget avsmalnar grottan successivt. Alldeles under barr- och förnalagret iaktogs här en fyllning av 0,2 - 0,4 m stora stenar mellan vilka fanns åtskilligt med flaskglas (från mitten av 1800-talet enligt docent H. Widéen). Utanför denna stenfyllning närmare grottöppningen gjordes fynd av flinta och keramik Fynd 4 och Fynd 5. I N utgjordes grottans botten av berggrund. För övrigt var botten ojämn med här och var liggande, troligen från berget lossprängda större stenar 0,3 - 0,6 m stora.

Utanför grottan mellan hällen och lilla blocket fanns i kulturlagret en stenpackning c:a 0,45 x 1 m bestående av 0,05 - 0,25 m stora stenar (foto 3). På denna stenpackning gjordes fynd av keramikskärvor Fynd 7, varav 1 skärva låg under stenarna. Fynd av spridda keramikskärvor gjordes dessutom i själva grottöppningen Fynd 3, där 2 större stenar (c:a 0,4 - 0,5 m stora) låg på och i kulturlagret (foto 4). Kring stora blocket strax utanför öppningen gjordes Fynd 2 och Fynd 6. Kring stora blocket fanns även en del flintskärvor Fynd 8. Här fanns enstaka stenar 0,25 - 0,4 m stora. I schaktet c:a 4 m från grottöppningen gjordes fynd av 2 flintskärvor Fynd 1.

Profilen i grottan visade följande lagerföljd:

1. Barr och förna 10 - 30 cm.
2. Blekjord, mo, genomsatt av grus (troligen vittring) c:a 10 cm.
3. Kol- och sotbemängt molager (kulturlager) genomsatt av troligen vittringsgrus 30 - 40 cm. Synnerligen fläckigt med skörbrända stenar. Gränsen mot lager 2 och 4 svår att iakttaga.
4. Brunjord, mo genomsatt av troligen vittringsgrus. Även här förekom kolfläckar. Längst in i grottan mot bergväggen, berggrund.

Fyndiakttagelser:

Fyndtabell (mängden i gram)

Fynd	Keramik ornerad	Keramik oornerad	Flinta	Övrigt
1			6	
2		120		
3	48	314		
4			19	
5		310	52	
6		275		
7		44	39 c:a 70	
8			ca 25	därav * 1 bearbetat avslag 12 g
9			9	därav+ 1 fragment av slipat föremål 3 g
10				Kolprov 6 g
11				2 fragment av kritpipa (?) 6 g
Summa:	48	1063	165	

Dessutom c:a 400 g brunt flaskglas (från mitten av 1800-talet enligt dr H. Widéen).

Av krukskärvorna var 5 st ornerade, varav 3 var mynningsbitar. Orneringen bestod av 3 - 4 horisontellt dragna linjer alldeles under mynningen. Skärvorna var till största delen flagade. Godsets tjocklek var 7 - 14 mm och största skärvstorleken var 60 x 42 mm. Flintan utgjordes av 22 skärvor till största delen med slagbula. Bland flintan fanns 1 fragment av ett slipat föremål och 1 avslag med bearbetning. Fynden låg jämnt fördelade i kulturlagret utan att någon stratigrafi bland fynden kunde iakttagas. Inne i grottan (område N) gjordes fynd av kolbitar Fynd 10, 2 bitar horn Fynd 11 och flinta Fynd 9 varav fragment av det slipade föremålet låg djupast c:a 0,65 m under markytan. Dessutom Fynd 11 bestående av 2 bitar av kritpipa (?). Keramikfynden låg i anslutning till grottöppningen, spridda i kulturlagret alltså mellan blocken och mellan blocken och hällen och delvis innanför hällen. Kring stora blocket fanns en del flintskärvor Fynd 8.

Sammanfattning:

Den undersökta grottan (abri) 21:440 har visat sig vara en fornlämning,

Konkordanslista för inv nr - fyndförteckningsnr

inv nr	fyndförteckningsnr	
48746:1	F2	Keramik
:2	F3	Keramik, orn
:3	F3	Keramik
:4	F5	Keramik
:5	F6	Keramik
:6	F7	Keramik
:7	F1	Flinta
:8	F4	Flinta
:9	F5	Flinta
:10	F7	Flinta
:11	F8	Flinta
:12	F9	Flinta
:13	F11	Fragm av kritpipa (?)
:14	F10	Kol
:15	F1	Flinta

bildat genom att stora block brutits loss ur berggrunden och blivit liggande framför den urholkning som därigenom bildats. Över hela det undersökta området fanns ett kulturlager. Inne i grottan fanns i kulturlagret en småstenspackning med kol och skörbrända stenar. Under denna småstenspackning gjordes fynd av ett fragment av ett slipat flintföremål längst nor i kulturlagret. Keramiken koncentrerade sig kring området vid grottöppningen där den låg spridd i kulturlagret.

Odlingsrösena

Läge och beskrivning:

Allmän terrängbeskrivning se grottan 21:440 och foto 5. Tolv välavlagda och runda odlingsrösen c:a 4 - 10 m diam och 0,2 - 0,5 m höga. Någon kantkedja kunde inte iakttas men rösens begränsning var klar och tydlig. De var övermossade och betäckta av ris och ytan var något ojämn och rucklig. I vissa av rösena fanns en grop i mitten upp till 2 m lång. En del av de mindre rösena uppkastade mot ett jordfast block.

Grävningstid och arbetsstyrka:

21:440/1 14 december 1964. Undersökningen utfördes av fil.lic. Carl Gullberg, fil.kand. Kjerstin Gullberg, fil.kand. Stina Andersson och fil.stud. Johan Wigfors.

Arbetstid: 20 arkeologtimmar

Inga grovarbetare

21:440/2-12 undersöktes parallellt med 21:440 grottan (se ovan) och 21:410/2.

Arbetsbeskrivning:

Området med rösena översiktsfotograferades (foto 5). Genom 21:440/1 drogs ett 5 m långt och 0,5 m brett schakt. Vinkelrätt mot N - S schaktet drogs ett schakt c:a 2 m åt Ö. Schakten grävdes till c:a 0,5 m djup.

Profilen beskrevs.

Vid den senare undersökningen i området drogs ett c:a 24 m långt schakt genom anläggningarna 21:440/2-4 i riktning NO - SV (se översikt, ritning 1). Därvid kom schaktet även att gå genom den renplockade ytan mellan anläggningarna. Profilen beskrevs. Anläggningarna fotograferades (foto 6). Anläggning 2 avtrövades och fotograferades.

Grävningssiakttagelser:

Vid grävning av anläggning 1 iakttogs ett 2 - 5 cm tjockt lager av barr, mossa och förna, delvis nerrasad mellan stenarna i stenpackningen som bestod av 0,05 - 0,4 m stora stenar, som går djupt ned och ej ligger på nuvarande markyta.

Profilen visade följande lagerföljd:

1. Vegetationsskikt av barr, mossa och förna med rikligt med sten 0,05 - 0,4 m stora. Stenarna låg löst och ruckligt. C:a 30 cm tjockt.
2. Mitt i schaktets Ö vägg iaktogs på en sträcka av 1 m en c:a 2 cm tjock strimma av starkt humusfärgad men ej kolbemängd mo.
3. Ej humusfärgad mo med fastare liggande stenar 0,1 - 0,4 m stora delvis uppstickande i lager 1. C:a 20 cm tjockt.
4. Morän

Vid schaktgrävning genom anläggningarna 2, 3 och 4 (foto 6) visade sig dessa i huvudsak vara av samma karaktär som anläggning 1. Dock hade anläggning 2 en c:a 1 m lång och 0,4 m bred och 0,25 m djup grop i mitten. Något SV om gropen låg nere i rösestenen ett jordfast block c:a 1,5 x 0,6 m stort. Rösestenen i anläggning 3 visade sig vara uppkastad vid N och NV sidan av ett jordfast block som var c:a 1,3 x 0,8 m stort. För övrigt visade sig rösestenen nere i anläggningen i allmänhet vara något mindre än de i ytan synliga stenarna. Stenarna låg i huvudsak på och i den bruna finmon (lager 3 och 4 i följande lagerbeskrivning).

Profilen i SV ändan av det långa schaktet på den renplockade ytan utanför anläggning 4 visade följande lagerföljd:

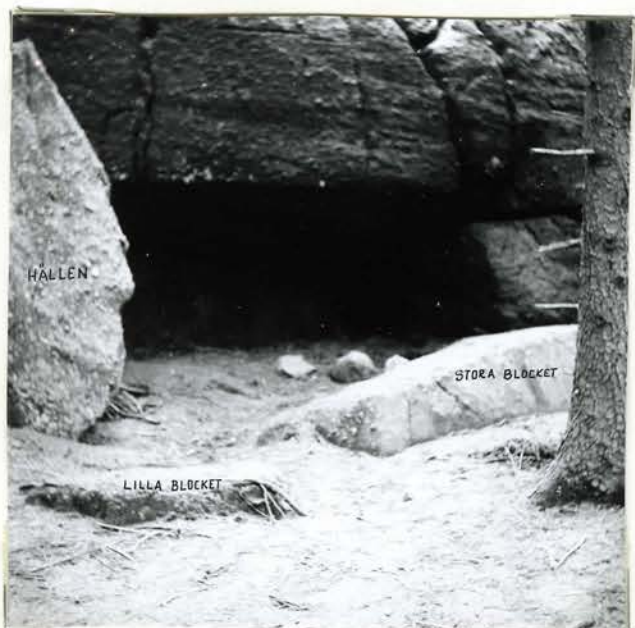
1. Barr, mossa och förna c:a 10 cm tjockt, i undre delen starkt humusfärgad.
2. Grå blokjord, finmo c:a 10 cm tjockt.
3. Gråfläckig brunjord c:a 15 cm. Gränsen mot underliggande lager svar att urskilja.
4. Rostbrun, limonitiserad finmo c:a 30 cm.
5. Mörkgrå mo 2 - 5 cm.
6. Ljus, lerinblandad fin sand.

Fyndiakttagelser:

Nere bland rösestenen i anläggning 3 gjordes fynd av 1 st skärva av flinta med slagbula Fynd 1. Inga andra fynd i någon anläggning.

Göteborg den 10 juli 1968

Kjerstin Cullberg
Kjerstin Cullberg

neg.nr X9:6538 **B 1378**

1. Före undersökningen
mot NV.

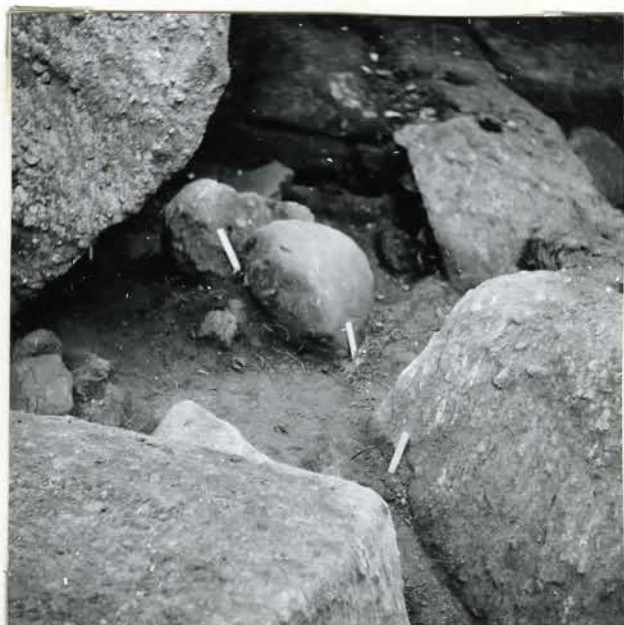
neg.nr X9:6539 **B 1379**

2. Omr. N med småstenspackning,
mot NV.

neg.nr X9:6540 **B 1380**

3. Stenpackning med F.7 mellan
lilla blocket och hällen, mot SV.

neg.nr X9:6541 **B 1381**

4. Grottöppningen, mot N.

neg.nr X916942 **B 1382**

5. Området med odlingsrösen, mot Ö.

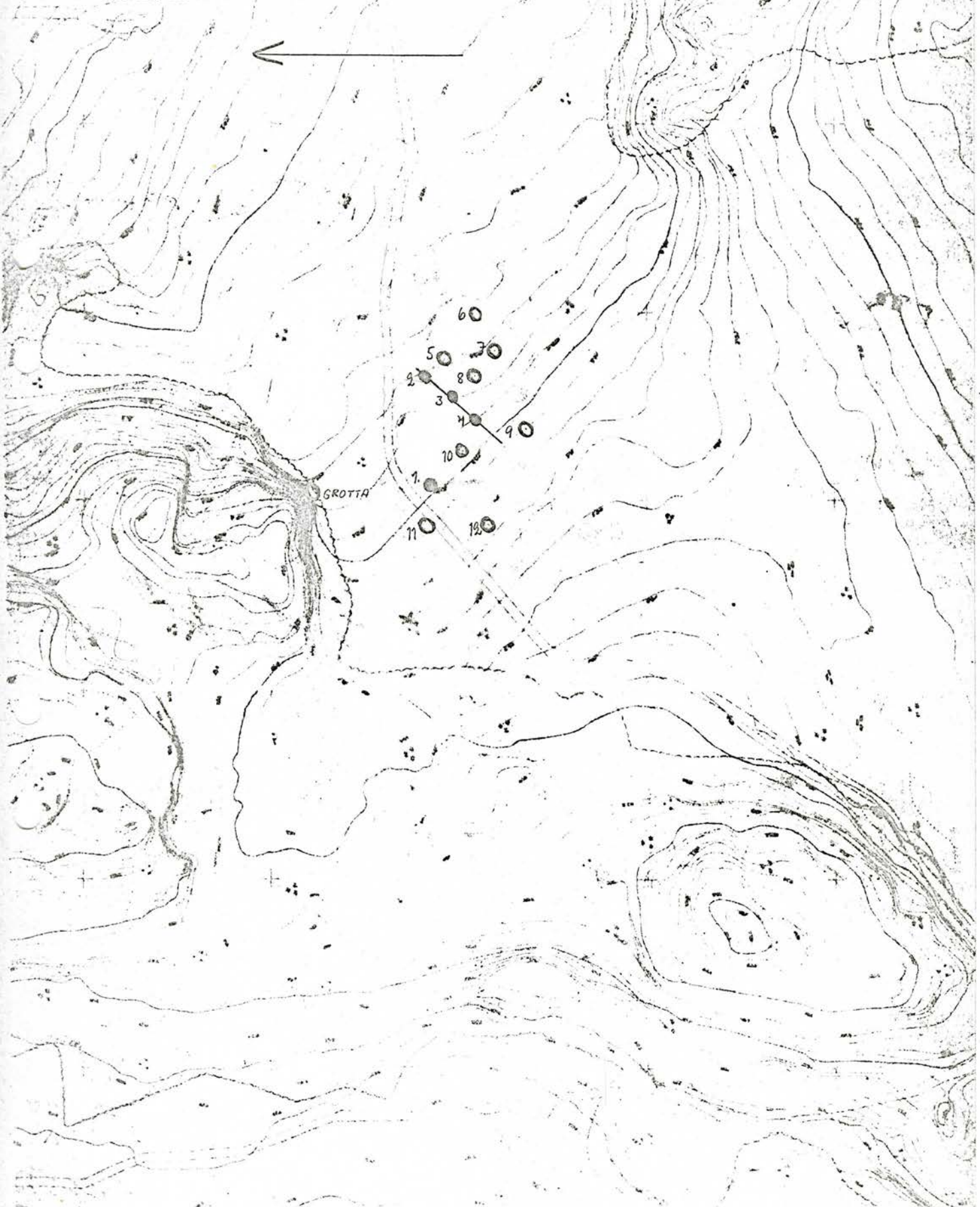
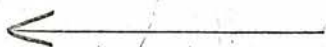

neg.nr X916943 **B 1383**

6. Schaktet genom anl. 2-4 mot VSV.

I förgrunden anl. 2 avtorvad.

21:440
Översikt
Skala 1:1000

Ritning 1

282/69

Riksantikvarieämbetet
Statens Historiska Museum
Storgatan 41, Stockholm Ö
Dnr 4151/68

Göteborgs Arkeologiska Museum
N. Hamngatan 12
411 14 GÖTEBORG
INV. NR 48746

Riksantikvarieämbetet får meddela, att riksantik-
varien vid föredragning den 21 februari 1969
har beslutat, att fynden från unders. av fornl. v. Berg-
sjöområdet 21:440, Göteborg, Vg, utförd av K Cullberg

tillföres Göteborgs Arkeologiska Museum

Fynden har ~~ej~~ begärts av Eder. Fynden ej
insända av Eder.

~~Fynden jämte förteckning över dem kommer att över-~~
~~sändas genom Statens Historiska Museum.~~

Stockholm den 10 mars 1969

För riksantikvariet

Sverker Janson
Sverker Janson

Bilagor _____